

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 595/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om övervakning av häktade

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 595/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Riikka Purra /saf:

Hur ämnar regeringen säkerställa att det finns tillräckligt med övervakningspersonal i fängelserna, och har regeringen för avsikt att snabbt sörja för att övervakningsansvaret för den häktade överförs till polisen oberoende av var den häktade är placerad?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Tillräcklighet vad gäller övervakningspersonal i fängelser

I mars 2022 fattades ett beslut om utbyggnad av Vanda fängelse. I Vanda fängelse utökas platserna för häktade med 160, vilket underlättar situationen vad gäller häktade i södra Finland. Regeringen har beviljat Brottsförhållandenmyndigheten tilläggsfinansiering på över 10 miljoner euro för projektet. Till följd av projektet kan också 80 nya tjänstemän anställas vid Vanda fängelse. I samband med nybyggnadsprojektet i Uleåborg ökar dessutom antalet personer som arbetar med häktade i Uleåborgs fängelse med 4 årsverken i samband med att nya lokaler tas i bruk år 2025. Den nya fängelselösningen svarar för sin del mot behovet av platser för häktade i norra Finland. I Uleåborgs fängelse ökar platserna för häktade med 20. Särskild uppmärksamhet ägnas vid nybyggnadsprojektet åt att säkerställa att kontaktbegränsningarna verkställs och åt kraven på separerat bosättning av olika grupper av fångar, såsom kvinnliga fångar, unga och minderåriga.

Vid justitieministeriet har ett lagstiftningsprojekt inletts våren 2022 om utveckling av förvaring av häktade och fängstransport. Målet är att, utifrån de anmärkningar som Europarådets kommitté för förhindrande av tortyr (CPT) länge har framfört till Finland, snabbare flytta de häktade från polisens lokaler till Brottsförhållandenmyndighetens övervakning omedelbart efter häktningsträffningen. Målet är att sätta den nya lagstiftningen i kraft 2025, då även de ovan nämnda personalresurserna är tillgängliga.

I den nyligen färdigställda redogörelsen om rättsvården har man som en helhet bedömt om Brottsförhållandenmyndighetens personalmängd är tillräcklig i förhållande till de lagstadgade uppgif-

ter och mål som har fastställts för den. I redogörelsen om rättsvården har en ökning på 400 årsverken fram till år 2027 föreslagits för Brottspåföljdsmyndigheten jämfört med den nuvarande ramnivån.

Som svar på utmaningarna när det gäller tillgången på utbildad övervakningspersonal har Brottspåföljdssektorns utbildningscentral förnyat innehållet i läroplanen för grundexamen inom brottspåföljdssektorn och antagningsprocessen så att det från och med januari 2023 är möjligt att börja avlägga examen två gånger om året. Framöver kommer 120 grundexamensstuderande per år att antas till utbildningen i stället för de nuvarande 80 studerandena. Dessutom effektiviserar incitamenten för att övervakningspersonal som redan arbetar i branschen och som saknar utbildning ska söka sig till grundläggande examensutbildning. För att förbättra den regionala och lokala tillgången har ett utbildningssamarbete inletts även med Ylä-Savon ammattiopisto och Åbo yrkesinstitut, vilket möjliggör en ny läroavtalsutbildningsväg till branschen. Dessa åtgärder kommer att förbättra tillgången till övervakningspersonal med ett dröjsmål på några år. I det andra skedet av Brottspåföljdsmyndighetens organisationsreform kommer man under de kommande åren att bedöma Brottspåföljdsmyndighetens personalstruktur, arbetsbeskrivningar och utbildningssystemets utvecklingsbehov. I detta sammanhang utreds också möjligheterna att öka antalet anställda som rekryteras utanför det egna utbildningssystemet.

Övervakning av kontaktbegränsningar för häktade

När det gäller den nuvarande regleringen om begränsning av kontakter enligt kap. 4 i tvångsmedelslagen (806/2011) anses ett centralt problem vara att innehållet i kontaktbegränsningarna och ansvaret för övervakningen av dem är oklara. Bland annat är det oklart hur begränsningarna ska övervakas och av vem, om domstolen beslutar att kontakter tillåts under övervakning. Domstolarnas föreläggande i frågan har inte medfört befogenheter för de myndigheter som övervakar kontakterna, utan övervakningen ska även i dag utgå från det som föreskrivs i lag om myndighets behörighet.

För närvarande ansvarar myndigheten för förvaringsplatsen för övervakningen av dem som är föremål för begränsning av kontakter. Enligt 1 § i lagen om Brottspåföljdsmyndigheten (953/2009) är det om Brottspåföljdsmyndigheten som verkställer häktning. Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006, förvaringslagen), som också tillämpas på behandlingen av anhållna och gripna personer, tillämpas när en häktad person förvaras hos polisen. Enligt förarbetena till tvångsmedelslagen avses med begränsning av kontakt uttryckligen att viss slags kontakt förhindras. I förarbetena till lagen (RP 222/2010 rd, s. 271) konstateras till exempel att begränsning av kontakter inte inbegriper granskning eller läsning av brev utan att brev inte levereras ända fram. Kontaktbegränsningarna bör till sitt innehåll dock vara så tydliga på rättslig nivå att de är otvetydigt verkställbara. Den 20 oktober 2022 lämnade regeringen till riksdagen en proposition med förslag till lagar om ändring av tvångsmedelslagen och förundersökningslagen och till vissa lagar som har samband med dem (RP 17/2022 rd). Propositionen innehåller bland

annat förslag om att bestämmelserna om begränsning av kontakter mellan personer som gripits, anhållits eller häktats ses över så att ansvarområdet för begränsningarna och tillsynen över dem förtydligas. Förslaget säkerställer att de myndigheter som ansvarar för förvaringen av frihetsberövade personer ansvarar för övervakningen och har befogenheter som grundar sig på denna lag. Det som framställts kan rätt långt anses överensstämma med syftet med den gällande regleringen. Bestämmelser om informationsutbyte mellan myndigheter gör det också möjligt att förmedla behövlig information mellan Brottsförhållandenmyndigheten och förundersökningsmyndigheten.

Helsingfors 16.12.2022

Justitieminister Anna-Maja Henriksson